

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre . . . 12 K. || Félévre . . . 6 K.
Negyedévre . . . 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felolós szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33. II. em.
TELEFON 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Bányatársulások tagjainak magánjogi kárigénye kapcsolatban a munkásbiztosítással.

A munkásbiztosítás kérdése még sokáig marad nagy és nehéz társadalmi és törvényhozási problémának. Társadalmi problémának azért, mert alig lesz található oly megoldás, amely kielégíthetné az ugynevezett szocializmus szószólóit. Azért mondjuk, hogy az „ugynevezett” szocializmus, mert bizony a -szocializmus jel-szava alatt hangoztatott kívánások vajmi sok esetben egész más tendenciákat takargatnak. És éppen ez áll utjában annak is, hogy a törvényhozások ezt a nagy kérdést úgy oldhassák meg, hogy a különböző érdekköröket kielégíthessék.

A munkásbiztosítás terén a legfontosabb ágazat a balesetbiztosítás. Dr. Szladits Károly kir. ítélőtáblai bíró, egyetemi magántanár igen érdekes és különösen tanulságos cikksorozatban tanulmányt írt a „Munkásbiztosítás és magánjogi kártérítés” nehéz kérdéseiről. Ezen tanulmány most külön munka alakjában jelent meg és a bányászati köröket és főleg a vállalatokat igen érdekelheti a tudós szerzőnek ez a fejtegetése.

Vajjon a bányatársulások tagjaira is kiterjed-e az 1907: XIX. t.-cz. 82. §-ának az a rendelkezése, amely a munkaadó magánjogi felelősségét az alkalmazottal szemben szűk korlátok közé szorítja? A szerző szerint a törvény maga sem világos és fokozza a helyzet nehézségeit a kir. Kuriának ide vonatkozólag hozott határozata, mely a kérdést felfogásom szerint teljesen elhibázott irányba terelte. (A kir. Kuriának ezt a 3185/1909. p. számú ítéletét l. a Gottl-féle Magánjogi Döntvénytár III. k. 239. sz. a.) Adjuk már most szóról szóra a szerző fejtegetéseit:

A Kuria gondolatmenete a következő: Az 1907: XIX. t.-cz. 3. §-a szerint a bányák és kőhók üzemében alkalmazottak a balesetbiztosítás

kötelezettsége alá esnek; tehát ők is e törvény értelmében vannak baleset ellen biztosítva. E tekintetben nem tesz különbséget az, hogy a bányatörvény hatálya alá eső üzemek alkalmazottainak biztosítása továbbra is nem országos biztosító szervezetben, hanem a bányatársulások körében történik. A 82. §. korlátozó intézkedése minden, e törvény értelmében biztosított személyre kiterjed, tehát azokra is, akik mint bányatársulatnak tagjai, nem tartoznak az országos pénztár kötelékébe. Ebből következik, hogy a bányatársulások tagja, ha a törvény 3. §-a szerint biztosításra köteles, munkaadójától más esetekben, mint amelyeket a 82. §. megállapít, kártérítést nem követelhet.

Ez a határozat sem a szövegértelmezés, sem a czélelemzés szempontjából nem állja meg a bírálatot.

A Kuria szerint a 82. §. rendelkezése „annak szövegéből kitészően” minden a törvény értelmében biztosítottakra, tehát úgy az országos pénztár, mint a bányatörvény alapján létesített társulások által biztosítottakra egyaránt vonatkozik. A következőkben ezzel szemben bizonyítani kívánom, hogy a 82. §. éppen „annak szövegéből kitészően” csak az országos pénztár tagjaira vonatkozhatik.

A törvény 3. §-ának negyedik bekezdése kimondja, hogy a bányatörvény hatálya alá tartozó bányauzemekben alkalmazottak e törvény XIII. fejezetében megjelölt módon és szervezetben biztosítottak. Tehát nemcsak a biztosítási szervezet más a bányászokra nézve, hanem a biztosítás módja is. Kétségtelenül a biztosítás módjához tartozik a „baleseti segélyek és járadékok” meghatározása, melyet az országos pénztár tagjaira nézve a törvény VII. fejezete tartalmaz. Már maga az a körülmény, hogy a 82. §. ebben a VII. fejezetben van elhelyezve, arra vall, hogy a munkaadó magánjogi felelősségének korlátozása a segélyezéseknek ahhoz a módjához fűződik korrelatívumként, amely az országos

pénztár szervezetében valósul meg. Az egész törvényből — a XIII. fejezeten kívül — egyetlenegy betű sem alkalmazható a bányatárspénztárak tagjaira; ¹⁾ csak éppen a jogfosztó 82. §. volna rájuk alkalmazandó? — ez már magában véve is valószínűtlen.

A 82. §. egész szövegezése is világosan erre utal: az első bekezdés az „e törvény 71—73. §-aiban felsorolt“ hátramaradottak igényeiről rendelkezik, már pedig a társládák körében mások a segélyre jogosult hátramaradottak; a második bekezdés az „e törvény alapján“ járó kártalanítás e mértékéről rendelkezik, már pedig a bányatárspénztár tagjainak nem „e törvény alapján“ jár a kártalanítás, mert ez a törvény csak utalást tartalmaz a bányatárspénztári segélyezés módjára; az utolsó bekezdés pedig kifejezetten csak az országos pénztárról rendelkezik. Mindezek mutatják, hogy a 82. §. idézett rendelkezései mind a VII. fejezet keretében mozognak; ennél fogva a harmadik bekezdés szabálya sem terjedhet túl e fejezet körén és „az e törvény értelmében“ biztosított személyek közé e bekezdés alkalmazásánál sem lehet beleértetni a bányatársládák tagjait, annál kevésbé, mert a 82. §. harmadik bekezdése nem egyéb, mint az első bekezdés kiegészítése és folyománya.

De elég a betűmagyarázathoz. A törvény céljának kutatása sokkal meggyőzőbben bizonyítja a Kuria álláspontjának tarthatatlanságát.

Igaz, hogy a Kuria is a törvény céljára hivatkozik, imígyen: „Az 1907. XIX. t.-cz. miniszteri indoklásából kitetszően a kötelező balesetbiztosításnak egyik legfőbb célja az, hogy általános védelmet nyújtson a munkaadó magánjogi szavatosságából folyó kötelezettség ellen, tehát a törvénynek nem lehetett célja az, hogy a bányatársládák által biztosítottaknak munkaadóit kedvezőtlenebb elbánásban részesítse, mint az országos pénztár által biztosítottaknak munkaadóit.“

Ám jó: a törvény egyik legfőbb célja a munkaadók tehermentesítése. De nem az önálló, hanem pusztán járulékos célja: következménye az ujonnan megalkotott balesetbiztosító szervezetnek. A törvény célja nem a jogfosztás volt,

¹⁾ A 183. §. harmadik bekezdése is a bányakapitányságokra vonatkozó részében csupán azokra a bányákra lesz alkalmazható, melyeknél társpénztár nincsen, mert más bányaiüzemekhez nem lehet köze az országos pénztárnak.

hanem meglévő jogoknak méltányos megváltása. A törvény elvett a munkástól jogokat, de másokat adott helyükbe. A törvény terheket vett le a munkaadóról, de más terheket rakott rá.

A Kuria szerint a törvény értelmezése szempontjából közömbös, hogy a bányamunkás az országos szervezetben vagy bányatársládánál van-e biztosítva; közömbös, hogy a társládák terheit a munkaadók viselik-e vagy a munkások is és közömbös, hogy a társládák általában nyújtanak-e tagjaiknak baleseti segélyt és milyen mértékben. Az én felfogásom szerint ellenben éppen ez a három mozzanat a döntő a munkaadó magánjogi felelősségének korlátozása szempontjából, mert ezen a három előfeltételen nyugszik szerintem a törvényben a munkaadó felelőtlenségének az elve. Ezen előfeltételek elseje: a munkás kártalanításának az országos balesetbiztosító szervezet által garantált feltétlen biztonsága. A második előfeltétel: a munkaadók kizárólagos teherviselése. A harmadik előfeltétel: a baleseti kártalanításnak a törvényben megszabott kielégítő mértéke. Ez volt éppen az a hármas ellenérték, amelynek fejében a törvényhozás a munkás eddigi magánjogait megcsönkíthatta és a munkaadót további kötelezettségektől felmenthette. Ahol ez a három előfeltétel, ez a hármas ellenérték hiányzik, ott szükségképp hiányzik e jogcsönkítés és illetőleg felmentés alapja is.

Már most az 1907: XIX. t.-cz. a bányatárspénztárakat nem alkotta meg, nem is érintette, hanem meghagyta akkori állapotukban. A társpénztárak semmi összefüggésben sincsenek az országos biztosító szervezettel; az egyes elszigetelt pénztárak fizetőképessége most is olyan ingatag, mint annak előtte. A társládák terheit nagyrészt maguk a munkások viselik; a törvény semmi új terhet nem rótt e részben a vállalkozóra. Végül a társládák nyújtotta baleseti segély minimális, sőt éppenséggel csak esetleges. Amit ezek a pénztárak tagjaiknak nyújtanak, az kötelező balesetbiztosításnak csakugyan nem nevezhető. A bányatörvény 210. §-a szerint a bányatárspénztár célja „a segélyre szorult bányamunkások, nemkülönben azok özvegyei és árvái gyámolítása“, nem pedig a balesetbiztosítás. Segélyt, némi nyugbért nyújt a társláda, de nem baleseti kártalanítást. Sőt hogy egyáltalában ad-e ennyit is, merőben bizonytalan, a társláda alapszabályaitól és teljesítőképességétől függ. A társláda alig gyakorol mást, mint jótékonytá-

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célra megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

got, holott ma már a munkás számára igazságot kívánunk. A bányatársulások mai prekárius helyzetében a szerencsétlenül járt bányamunkást igazához, megfelelő kártalanításhoz csak a bányavállalkozó magánjogi felelőssége útján juttathatjuk, melyet birói gyakorlatunk a társulási segélyezés mellett nemcsak, hogy fentartott, hanem egyenesen az objektív felelősség mértékéig terjesztett ki.¹⁾

Eszerint a bányatársulások tagjaira nézve egyike sincs meg azon előfeltételeknek, amelyekhez a törvény a vállalkozói felelősség korlátozását fűzi. Az 1907: XIX. t.-cz. nem adott a társulások tagjainak semmit, tehát nem is lehetett szándékában, hogy jogoktól foszsa meg őket; a törvény nem rótt semmi új terhet a bányavállalkozókra, tehát nem is volt rá oka, hogy más oldalon könnyítsen rajtuk.

A törvény alapcélja kétségtelenül az volt, hogy a veszélyes üzemek munkásait az eddiginél fokozottabb védelemben részesítse. A bányászás bizonyára veszélyes üzem, sőt a legveszélyesebbek egyike: Resica, Ajka, megdőbentő bizonyosságot tesznek erről. Feltételezni sem lehet egy „szociális” irányu törvényről, hogy noha éppen a legveszélyesebb üzem munkásait sajnós, semmi előnyben nem részesítette: őket ellenkezőleg, még meglévő jogaikból is kiforgatni kívánta volna. Ez az eredmény egyenesen fonákra fordítása a törvény alapcélzatának és így méltányos törvényértelmezés szempontjából elfogadhatatlan.

A mondottak kiegészítésül meg kell azonban jegyezni, hogy az a birói gyakorlat, amely a bányavállalkozót üzemi balesetekért vétlensége esetében is kártérítésre kötelezi az üzem veszélyessége alapján, még most sem tekinthető teljesen megállapodottnak. — A birói gyakorlat ezen ingadozása folytán kétes, vajjon a bányatörvény 214. §-át szokásjogilag hatályon kívül helyeztnek lehet-e tekinteni? E §. szerint „oly bányák birtokosai, melyeknél törvényesen szerkesztett társulástár még nem létezik, annak felállításáig kötelesek megbetegedett vagy szerencsétlenül járt munkásaiknak legalább azon segélyt nyújtani, mellyel az általános törvények szerint a szolgálatadó cselédje irányában tartozik”. Ez a szabály odautal, hogy ott, ahol társulata van, a bányavállalkozót vétlensége esetében az üzemi balesetekért felelősség nem terheli. Persze a bányatörvény idejében még jogrendszerünkben egyáltalában nem ismerték a veszélyes üzemért való felelősség elvét és így ez a

¹⁾ L. a Döntvénytár (kiadja a Jogt. Közl.) III. folyamán 27. kötetében a 178. számú, valamint IV. folyamán 4. kötetében a 129. és 6. kötetében a 34. számú esetet.

214. §. nem az egyébként fenn sem állott felelősség csökkentését, hanem egy új vétkességi felelősségi eset megállapítását jelentette; méltán vehető fel tehát mai jogunk szempontjából a kérdés, vajjon az üzemi felelősség új jogelveinek befogadása nem tette-e általában tárgytalanná a 214. §. rendelkezéseit? Egyébiránt az a kérdés, vajjon ez a §. hatályban áll-e vagy sem, az általán tárgyalat kérdés érdemét nem érinti. A tétel, melyet bizonyítok, csak az, hogy az 1908: XIX. t.-c. 82. §-a nem terjed ki a bányatársulások tagjaira, hanem az ily személyek balesetei tekintetében a vállalkozó felelősségének eddigi szabályai érintetlenül maradtak. Más kérdés, mely mindvégig kívül esik fejtegetéseim keretén, hogy a vállalkozó üzemi felelőssége az általános szabályok szerint mire terjed? De még különben is, ha teljes hatályában fennállana a bányatörvény 214. §-a, ez a §. is érintetlenül hagyja a vállalkozó felelősségét saját vagy más személyek magánjogi vétkes cselekményeiért, mely felelősség pedig lényegesen súlyosabb az 1907 XIX. t.-c. 82. §-ában fentartott kivételes felelősségnél. Viszont ha a bányavállalkozót birói gyakorlatunk felelősséggel terhelne véletlen balesetekért is, ez a felelősség sem terjedhetne ki az elháríthatatlan események okozta balesetekre, minthogy az „erőhatalom” (vis major) az objektív felelősségnek is határt szab.

A magyar petróleum.

Egy ízben már szólottunk egy pár szót a híres hazai petróleum-vállalkozásokról. Most megint okot szolgáltat erre a „Magyar és galíciai naphtha mélyfurási vállalat részvénytársaság”, melyből most nagyobb-szabású secessió történt. Nevezetesen kivonultak belőle, illetőleg az igazgatóságából Gelléri Mór, báró Korb-Weidenheim Tivadar és dr. Mittler Alfréd igazgatósági tagok ebbeli minőségüknek és cégjegyzési jogosultságuknak egyidejű megszüntetésével. Ellenben bevonultak oda Hagara Viktor, akiről úgy rémlik nekünk, hogy nyugalmazott főispán és Gara Géza. Egyáltalán kezdjük észrevenni, hogy főispánjaink egynémelyike erős érdeklődést árul el a petróleum után és lehetőleg oly petróleum iránt, amely nincs.

Ez is oka részben annak, hogy Magyarországon ide s tova 300 ezer zártkutatómű birtokában a tisztelt petróleumtulajdonosok egy putton naftát se produkáltak évtizedeken át, noha a világ legelső geológusai előtt régen tisztázott dolog, hogy földünk mélye rejt petróleumot.

Nem akarjuk ez alkalommal mindazt az okot feltárni, miért nem hozták felszínre, még állami szubvenciókkal is támogatva a petróleumot. Mi csak egy dologra utalunk most, amely fényesen igazolja az új bányamonopóliumot, azt t. i., hogy Magyarországon más, mint az állam, petróleumot bányászni „erkölcsileg” képtelen, mégha anyagi-

lag megbírná is, pedig ilyen eset a Hitelbankon kívül még nem fordult elő szeretett hazánkban.

Ime itt van a „Magyar és Galiciái Naphta Ipar Rt.”

Ennek a társaságnak állítólag tiz komplett furókészlete van, működik 1895. óta és olajat két év alatt (1907. és 1908-ban) mindössze is vagy kilencezer tonnát termelt. De hol? Nem ám Magyarországon, noha „Magyar- és Galiciái”-nak, tehát elsősorban magyarnak mondja magát, hanem Potokon, Kobylany-ban, Nawsie-Brozsteckie-ben, Torosowkán, Dolholukán, meg Klecany-ban. Az is igaz, hogy osztalékot sohase fizetett, pedig 4 és félmillió korona a névleges alaptőkéje.

Igen érdekes, hogy egy ilyen „olajbánya” hogyan létesül? Olajbánya kuxjait 4.375 ezer korona alaptőkéje mellett pontosan 4.275 ezer koronára, vagyis csak 100 ezer koronával becsüli kevesebbre alaptőkéjénél. A horrendus alaptőke kétségkívül fictív.

Befizettek legjobb esetben 100 ezer koronát. De mivel törvényileg csak $\frac{1}{3}$ befizetése igazolandó, esetleg csak 33 ezer koronával indult meg az egész milliós vállalkozás. Hogy azután miképp veszithetnek ők ezzel az esetleges 30 ezer koronával 514 ezer koronát, (amit kimutatnak), azt csak ők tudják. Mindazonáltal felvesznek az ő közel 4 és fél millióra becsült kuxjaikra még $1\frac{1}{4}$ milliónyi kölcsönt is. De hogyan? Hát egyszerűen lombardirozzák részvényeiket s így csinálnak pénzt a levegőre, vagy ha jobban tetszik, a semmire.

De hát jól van ez így Galiciának. Ellenben mit mivelt ez a társaság Magyarországon? Ott még fur valamit, egy garnitúrájuk munkában volt a múlt évben is, de Magyarországon — triválisan szólva — a füle bubját se mozdította meg eddigelé. A magyar érdekeltség bevonása az igazgatóságba tehát szintén semmi egyéb, mint üres fictio, aminek valami oka-foka bizonyosan van, de ez nem az, hogy ebben az országban termeltesék petróleum, mert világosabb, mint a nap, hogy azért nincs petróleum-indusziánk, mert ez Galiciában virágzik. Azok ölik meg gyökerében a miénket, ha ugyan volt eleddig tisztességes petróleum kutatónk. Ha már meg is volt a petróleum, ha fel is bugygyant, végső esetben a furómestert vesztegették meg a Galiciaiak.

És akkor éppen egy olyan nevű társaságban legyen bizalmunk, mint „a magyar galiciái”? Hát összefér ez a két név éppen a petróleumipar terén? Miféle szörnyszülött idea egy ilyen részvénytársaság? És végre is szeretnők tudni, mit keresnek benne magyar férfiak, főispánok és nyugalmazott főispánok? Csak nem — petróleumot?

✂ HAZAI HIREK. ✂

Nyomdaváltozás. Uj köntösben, szebb és jobb papiroson, a nyomdaipart dicsérő tiszta, világos nyomtatásban jelenünk meg ez uj évben olvasóközönségünk előtt. Azon leszünk, hogy minél tökéletesebbet nyujtva a nyomdai technika utján, lapunk kiállítása méltó külkerete legyen szellemi tartalmának. Mindezt, bár nagy áldozatokkal jár, olvasóközönségünk érdekében. Lapunk kiállítása a jelen számtól kezdve a „Budapesti könyvnyomdavállalat”*) jó munkáját dicséri. Hozzon e változás mindnyájunknak „jó szerencsét”!

Bányaorvosi kinevezés. A pénzügyminiszter a bányászatnál alkalmazott orvosok létszámában dr. Szegedi Sándor gyakorlóorvost bányorvossá nevezte ki.

Coburg herceg rézbányái. Coburg Fülöp herceg — hir szerint — bérbe adta dobsinai rézércbányáit egy magyar születésű berlini nagyvállalkozónak, ki most német kohász-szakértőt küldött Dobsinára, hogy a nagyszabásu érczelőkészítő- és olvasztótelepek építése ügyében terveket készítsen. Állítólag tavasszal már hozzá is látnak az ércz kiaknázásához és értékesítéséhez. Azért mondjuk, hogy állítólag, mert amig nem látjuk a tényleges-üzemet, meglehetősen szkeptikusok vagyunk az ily hirtelleg szemből.

Borbély Lajos üdvözlése. Hogy mily szeretetben áll Borbély Lajos, a dédesi kerület országgyűlési képviselője, választókerületében, mutatja azon meleg rokonszenv, amellyel a választókerület képviselőjét az uj év alkalmából üdvözölte.

Halálozás. Kellner Aurélt m. kir. zuzó-intézőt, a Magyar Bányászati és Kohászati altisztek Országos Egyesületének központi elnökét nagy csapás érte. Neje mult hó 28-án Selmezbánya-Ribnikán meghalt.

A „Rimamurányi” sikere. Bukarestben levő munkatársunk értesít bennünket arról, hogy a román közlekedésügyi miniszterium a román államvasutak sinszállítását a Rimamurányi vasmű részvénytársaságra bizta. A román vasutak most egyelőre 400 vagon sint igényelnek s ez a szállítás ennyire is terjed ki. A Rimamurányira annyival hizelgőbb a szállítás elnyerése, mert egész sereg külföldi cég pályázott és tudvalevő, hogy a román kormány különösen a francia és ennek nem létében németországi

*) VIII., Nemet-utca 9. — Telefon 95—18.

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVESZŐR-GÉPSZIJAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEK BEN:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

szállítókat részesít előnyben. A dolog igen egyszerű. A román intelligencia apraja-nagyja beszél franciául, mert a románban a latin faji öntudat erősen ki van fejlődve és tartja a rokonságot a francia nemzettel. Királya pedig, Hohenzollern Károly, német.

A Rudaiak karácsonya. A Rudai 12 Apostol bányatársulat igazgatója a társulati iskolák szegény növendékeinek felruházásával igen szép tanujelét adta humanizmusának. Az ünnepélyt úgy Gurabázzán, mint Muszári telepén is megtartatott. Előbbi iskolánál 104 fiú és leány, utóbbinál 5 növendék kapott öltözetet. Mindkét iskolánál díszes karácsonyfa hirdette a szeretet ünnepét. A karácsonyfákról minden gyermek részesült ajándékban. Mindenesetre igen utánzásra méltó szép példa.

Bányatermékek díjkedvezményei a vasúti forgalomban. A kereskedelmi miniszter 1895. évi 79,749. sz. szabályrendelete alapján most tették közzé azon díjkedvezmények jegyzékét, amelyek alapján a vasúti forgalomban bizonyos fuvarfételek alacsonyabb összegben számoltatnak el, hogy ezzel is a közérdeknek elég tétessék. A most életbeléptetett díjkedvezmények érvénye persze csak addig tart, míg más határidő meg nem állapíttatik. Ily díj szabási kedvezményben részesült a hirdetés szerint a vasércz-, ásvány- és barnaszén és sajtolt barnaszén, koks, barnakő, kénkovand, vaskéneg, ennek hulladék-pora, só és iparsó, kőanyag, terméskő és kavics, ásványi olajok és pedig: petroléum, nyers benzin (petroleum-nafta) és petroleum-benzin (benzin földolajból), kék-, zöld- és gázolaj (gázkátrány-olaj) és néhány kenőolaj. (Itt említjük, hogy üres és használt olajos hordókra is megállapított a kedvezmény.) Kedvezményben részesül a cement, cementtéglá, mész, sőt bányafa is. Természetes, hogy e kedvezmény csak bizonyos meghatározott vasúti relációkra szól és ezen engedménynek vagy díj-visszatérítés, vagy rovatolás az alkalmazási módja. Megvannak persze határozva azok a feltételek is, melyeknek fenforgása alapul szolgál a kedvezmény igénybevehetésére. Valamint a határidő is, amely időpontig a visszatérítés alapjául szolgáló okmányok előterjesztendőek. — Ehelyütt említjük meg, hogy a kénkovand forgalomra fennállott díj szabás érvényét 1911. márczius végéig kiterjesztették.

Amerikai rezvállalat Budapesten. Az amerikai Smelting Refining & Company rézgyár híre szerint a kontinensen fióktelepeket szándékozik létesíteni és pedig egyelőre Párisban, Londonban, Bécsben és esetleg Budapesten. A budapesti fiók ügykörébe fogják bevonni a Balkánt is. — Így szól a hír, de nem hiszünk benne.

A képviselő ur visszavonult. Nem a mandátumát tette le dr. Rosenberg Ignác képviselő ur, aki a hátszegi kerületnek viselvén képét, a petrozsényi bányászokat is egyidejűleg képviseli mint ottani gyakorló ügyvéd. A „Petrozsényi villamossági rt.“ igazgatóságából vált ki és ezt a körülményt siettek hivatalosan is konstatálni a villamosságánál. Ez most megtörtént és a dévai törvényszék — mint ezt ottani tudósítónk jelenti — tudomásul vette és dr. Rosenberg Ignác igazgatósági tag e minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszűnését nemcsak tudomásul vette, hanem illetéknépen helyesbitette is e tény pontos

megállapítását, amire hogy miért volt külön is szükség, arra nem kaptunk választ.

„Naxos“ csiszológgyár. A Schütz György-féle naxos csiszológgyár r.-t., mely 1909. évben 22,736 K veszteséggel dolgozott, 50,000 K alaptőkéjét leszállítja, a 250 drb 200 K-ás részvényének 50%-kal való lebélyegzése útján.

Magnezitipar- és bányászati részvénytársaság. Ezen vállalat, melyet a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank 1906-ban több külföldi érdekelttel egy stájer magnezit-telep kiaknázására alapított, december 29-én rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen az igazgatóság bejelentette, hogy az alaptőke fele elveszett. A vállalat 1909. évi mérlege is már jelentékeny (401,000 K) veszteséggel zárult.

Új ólomkohó. A hazai ólomtermelés állandó csökkenése folytán az országnak ólomárúkból való szükséglete mindinkább a külföldről fedeztetik. Így a múlt év első hónapjában behozatal volt ólomárúkból. Most úgy hírlik, hogy a budapesti Weisz Manfréd cég a frankfurti Metallgesellschafttal közösen kíván Fiume környékén nagyszabású ólomhutát létesítenék, mely külföldi, elsősorban tengerentúli ólomérczeket dolgozni fel. A vállalat körülbelül 15–20,000 tonna ólomércz feldolgozására rendeztetnék be és fokozatosan bővítették.

A széldeszka is „szabályoztatik.“ Ugy hírlik t. i. hogy bányafa-széldeszka-kartel van alakulóban, az ezzel a cikkel való üzlet „szabályozása“ czéljából. Ez a kartel természetesen termelt széldeszka-k jobbat értékesítését akarja keresztülvinni, még pedig az eladás központosítása által. Amint mondják, a kartelnek formális megalakulása már néhány nap múlva meg fog történni. A kartel első dolga lesz az árak felemelése és az illetők ezt nevezik az üzlet szabályozásának. Majd elvállik. Mi bizunk a példabeszédben, hogy nem csak a fák, hanem a kartel széldeszka-kai sem nőnek az éjig. Mi mindenesetre majd a körmeikre koppintunk a „szabályozó“ uraknak.

„Mercur“ acélöntöde- és [szerszám]gyár. Ezen gyár, amely a múlt évben alakult 100,000 K alaptőkével, december 27-én tartott közgyűlésén az alaptőkének 200,000 K-ra való felemelését határozta el 1000 drb 200 K részvény kibocsátása útján. Egyben elhatározták, hogy a vállalat telepét áthelyezik Budapestre.

Benzin-kartel. A bányá- és kohóvállalatok legyenek elkészülve a legrosszabbra, ha benzin- és olajszükségleteiket akarják biztosítani. A benzinesek eddigi nyeresége — úgy látjuk — nem elegendő, mert okulva a nagyvállalatok ravasz karteljein, kartelbe állottak és így tettek valósággal együttes ajánlatot, noha külön-külön adták be a forma kedvéért. A selmeczi kohóhivatal érte a megtiszteltetés a benzinkartel részéről próbababaként felhasználtatni. A kohóhivatal azonban nem állt kötélnek, mert a tulmagas árak miatt mind a négy pályázó ajánlatát kereken visszautasította.

A petrozsényi vasúti állomás villamos világítása. Ezen nagy pályaudvarunk eddig nélkülözötte a villamos világítást. Most azonban ezen hiány pótoltatott. A G a n z és T s a gyár végezte a kiváló munkát. A világítás a személy és az utjonnan épült rendezőpályaudvar egészére kiterjed és világítva lesznek a pályatesten épült összes hivatalos helyiségek és magánlakások.

Árutorlódás Zalatnán. Abrudbányáról jelentik lapunknak, hogy a zalatnai vasuti állomáson erősen fenyeget az árutorlódás veszélye, mert nem fuvarozzák el oly mértékben az árukat, amely tömegesen érkeznek. Az aradi vasuti üzletvezetőség a fekbért ö t s z ö r ö s é r e emelte fel, kivéve a tűzveszélyes és robbanó anyagokat.

Műkedvelő aczél munkások. A salgótarjáni aczélgyári felügyelő és munkás személyzet olvasó egylete az aczélgyári árva gyermekek felruházására és az egylet műkedvelői alapja javára a „Bor” című színművel műkedvelői előadást rendezett az olvasóegylet nagyszobájában, mely alkalommal a közönség zsufolásig megtöltötte a nézőteret. A szereplők minden tekintetben kitétek magukért, a szép cél javára pedig igen tekintélyes összeg folyt be.

Szénrendelések. A m. kir. zálogházak igazgatósága a m. kir. zálogházak részére az 1910—1912-iki télen szükséges kőszén-szükségletét a magyar általános kőszénbánya részvénytársaságnál biztosította. A központi gőzfűtés céljaira alkalmas rostált aknaszenet mm.-kint fuvarozással 205 fillér; a központi vízfűtés céljaira alkalmas darabos szenet mm.-kint 265 fillér egységárban. A mennyiséget nem határozták meg előre. — A selmeczbányai m. k. bányahivatal 20,000 q karancsaljai rostált aknaszén-szükségletét az északmagyarországi egyesített kőszénbánya és iparvállalat r.-t.-nál 130 filléres egységárban, összesen 26 ezer k.-ért biztosította.

Bánya eladások. A zalatnai bányakapitányság közhírré teszi, hogy a Hunyadvármegye — petrozsényi járásába kebeleztetett Flerisor község határában fekvő „Szt. Mária” védőnevű 315,814·8 m² területű 3 kettős és 1 egyszerű bányamértékből álló barnaszénre adományozott a „flerisori szénbányatársulat” czégü bányatársulat Hunyadvármegye petrozsényi járásába kebeleztetett Flerisor község határában fekvő „Evangelista Szt. János” védőnevű 360931·2 m² területű 4 kettős bányamértékű barnaszénre adományozott bányászatot megvenni szándékozik a bányavételre vonatkozólag a vételezett kir. bányakapitányságnál zárt vételajánlatokat nyújthatnak be. A vételajánlathoz a felajánlott összeg zárt borítékban oly módon csatolandó, hogy a felajánlott összeg nagysága a boríték felbontása nélkül sem a beadványból, sem a borítékra vezetett megjegyzésből kivihető ne legyen. A vételajánlatok 1911. évi január hó 31-ik napjáig nyújthatók be. A beérkezett vételajánlatok 1910. évi február hó 4 én délelőtt 10 órakor a bányakapitányság hivatalos helyiségében fognak felbontatni, mely eljárásnál az ajánlattevők vagy igazolt meghatalmazottjaik jelen lehetnek.

Mélyfúrások Horvátországban. Zágrábból jelenti tudósítónk, hogy ott a közelmúltban társaság alakult, melynek főcélja a horvát széntelepek megfúrása volna. Utánajártunk a dolognak és megállapítottuk, hogy e hírek ném egészen felelnek meg a valóságnak. A társaság megalakult ugyan, de ily messzemenő céljai — legalább egyelőre — nincsenek. (A Narodne Novine*) tény-

*) (A horvát hivatalos lap. A szerk.)

leg megemlékezett a „Dioncarsko društvo za rudarstvo i vrtanje u Zagrebu” című társaságról, (magyarul: Bányászati és furási részvénytársaság Zágrábban) és az is tény, hogy e társaság igazgatósága az alapszabályok 6. §-a alapján a saját hatáskörében fölemelte alaptőkéjét 212 db. 100 K névértékű új részvény kibocsátásával, tehát összesen 21,200 k. névértékben, minek folytán a tényleg kibocsátott részvények tőkéje 40,000 K-ról fölemeltetik 61,200 K-ra és áll 612 db. 100 K névértékű részvényből. Világos azonban ezen alapos információkból, hogy ebből a liliputi alaptőkéből még csak egy igazi mélyfúrás sem eszközölhető.

Czégjegyzési hírek. A dunántuli bányavállalatok részvénytársaságának az 1910. október 15. napján tartott rendkívüli közgyűlése által elhatározott alapszabálymódosítást bejegyezték. — A Gutmann Testvérek Drenkovai kőszénbányája új önálló czégvezetője Wiedmann Henrik önálló czégvezető. Ezen közkereseti társaság társtagjai: lovag Gutmann Dávid, lovag Gutmann Miksa, lovag Gutmann Rudolf és báró Mayer-Ketschendorf Siegwart wieni lakosok, kereskedők. Wiedmann Henrik wieni lakosnak önálló czégjegyzési jogosultságán kívül, továbbá Fürst Sándor, Steingraber Simon, Lazár Lajos és Kuntze Róbert wieni lakosoknak együttes czégvezetői jogosultságuk bejegyeztetett. A Magyar ruggyanta árúgyár részvénytársaság az 1910. évi október 17-én tartott rendkívüli közgyűlésének az a határozata, melylyel 5000 darab egyenként 200 K névértékű bemutatóra szóló új részvények kibocsátása által a társaság eddigi alaptőkéjének 1.000.000 K-val való felemelését határozta el, — bejegyeztetett. — A gróf Csáky László prakfalvi vas- és aczélgyár részvénytársaságnál Dobner Adolf igazgatósági tagnak ebbeli minősége és czégjegyzési jogosultsága, továbbá a rendes közgyűlésen elhatározott alaptőke leszállítás lebélyegzés által 625.000 koronára bejegyeztetett. Az alaptőke leszállításához engedélyt a kir. törvényszék megadta. — A zsilvölgyi ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaságnál Szokol Miklós igazgatósági tag ebbeli jogosultsága megszűnt, ellenben Graffius Vilmos, Izrael Mózes és Szokol Miklós helyett Maderspach Viktor, Priloszky Pál, Maderspach János és Péterffy Béla igazgatósági tagokká választottak.

Nagy furási eredmény. Rendkívüli sikert ért el a düsseldorfi Allgemeine Schürfgesellschaft. Megbízást nyert a Berlinben székelő „Münsterland” kőszénkutatótársaságtól arra, hogy Dingden westfáliai községben kőszénre furjon és feladatát fényesen megoldva, 1,349·37 m. mélyben megfúrta a szenet. A mérést 1910. deczmoer 28-án eszközölte a bányahatóság és 1·75 méter szénréteg vastagságot állapított meg 5—10 fok eséssel. Ily szénréteg ott még nem konstataált. A szén kokszolása alapján megállapított, hogy a szén elsőrendű világító gázzsén. A bánya „Bergglück” nevet kapta.

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ ÉS ZSIROS
TÖMÍTÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGBEN SZÁLLÍT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Árjegyzések. A vasércpiacon megnövekedett a tevékenység és az árak 20—20/6 shillingre emelkedtek, best rubio minőségénél, azaz 50%-os vasnál. — Kén. A kén ára november havában a következő volt: Girsentiben 9'80 lira, Licatában 9'87 lira, Cataniában 10 lira q-kint és vitorláshajón szállítva.

A német-amerikai káliumháború. A berlini tőzsdén hire járt, hogy a porosz kereskedelemügyi miniszter a német kálium-gyárat, amely 50 millió márka tőkével dolgozik, megvásárolja. Ugyanis Poroszországban az állam kálium-gyártással foglalkozik és minden alkalmat megragad, hogy üzemét kibővitse. Egyben Washingtonból jelentik, hogy a német-amerikai surlódás a kálium-gyártás dolgában újabb stádiumba lépett. Egyelőre még csak diplomáciai jegyzékváltás folyik, hogy a fölmerült ellentétek kiegyenlítődjenek, nehogy a két állam kereskedelmi viszonya megzavarassék. Taft elnök maga is mindent elkövet, hogy a káliumháború a német-amerikai kereskedelmi szerződést meg ne rontsa.

Aranytermelés Ausztráliában. Sidneyből jelentik, hogy az arany kiaknázása évről-évre hanyatlak. Ezen tényt arra a körülményre kell visszavezetni, hogy az aranymezők felső rétegei meglehetősen ki vannak már aknázva és az alsó rétegeknek a kiaknázása csak oly viszonyok között lehetséges, amelyek mellett, legalább Ausztráliában nem szabad vagy nem lehet bányászatot folytatni. Az aranymezők legnagyobb része az ország belsejében van, ahol nincs is közlekedés. A pénzügyi körök a bizonytalan munkaviszonyokra való tekintettel nem igen hajlandók tőkéiket aranybányákba fektetni. Az év első 9 hónapja alatt termelt aranynek értéke 616.303 £. 24.772£-gel kevesebb mint az 1909-ik év 9 hónapja alatt.

Transval bányatermékei. Bányatermékekben Transval a lefolyt évnegyedben a következő mennyiségben termelt: rézérczet 19,350, ónérczet 69,962, magnezitet 396, kovát 5,698, meszet 29,364 £ értékben. Vasércz feldolgozásában semmi különösebb hatadás sem volt észlelhető a lefolyt évnegyedben. A leydorpri kerületekben csillámpala-bányákat fedeztek fel, de ezeket a híreket csak fentartással kell fogadni, miután a kutatás nincs befejezve. Az Orange-tartományban Clocolan mellett s Transvalban az ermelo kerületben a lefolyt évnegyedben is folytatták a kutatásokat petroleum után. Az elért eredmények a maguk nemében kielégítőek voltak, de távolról sem lehet belőlük megállapítani, hogy nagyobb arányu petroleum-termelésre van-e kilátás. Délafrika nemes és nem nemes fémekben és ásványokban gazdag, hanem azért az érdeklődés eddig majdnem kizárólag az arany- és ezüsttermelés felé fordult. Az ón, réz, mész stb. termelésével még csak újabb kezdenek nagyobb méretekben foglalkozni. Grafitot Natalban több helyen találtak, de úgy látszik, hogy a termelés eredménye jelentéktelen volt, amennyiben a kivitt áruk jegyzékében egyáltalában nem fordul elő, Transvalban is több ízben fedeztek fel grafitbányákat, de a termelés eredménye itt is gyöngye volt. Transvalban nagyon gazdag grafitbánya van Pietersburgtól 70 mérföldnyire. E bánya gazdaságáról fogalmat lehet alkotni abból a körülményből, hogy a grafitréteg 12 angol láb (270

cm.) széles, holott más országok grafitrétegeit nagyobb részt csak hüvelyekkel mérik. Ez a réteg 100 lábnyi mélységben fekszik.

Oroszország széntermelése. Az oroszországi kőszéntermelés terén meglehetősen nagy a hanyatlás. E hanyatlás természetesen a kőszéntermelés központjában, a Donez-medence kőszénvidékén a legnagyobb. Az ural—moszkvai és a kaukázusi medenczében mutatkozó hanyatlása százalékokban kifejezve még nagyobb ugyan, ámde ezen vidékeknek oly csekély a termelése, hogy a hanyatlás, mely a vidékeken mutatkozik, ha még oly nagy is, nem sokat számít. A dombrovi medenczében emelkedett valamennyit a termelés. A termelés adatai a következők az 1909. évet illetően:

	Kőszén Anthracit Pirszén	millió pud
Donez-medence	1,084'94	
Dombrovo medence	347'53	—
Ural-medence	42'73	—
Moszkva-medence	15'39	—
Kaukázus-medence	2'50	—
Összesen:	1,493'15	181,000 128'74

Annak, hogy a kőszén kelendőségére oly kedvezőtlen konjunktura következett be, az a magyarázata, hogy a vasutak kevesebb kőszéntet vásároltak, illetve hogy a vasutak csökkentették kőszén-raktárkészleteiket, másrészt meg az, hogy a nyersolaj (nafta) ára oly olcsó volt, miszerint több vasut áttért a kőszéntüzelésről a nafta-, illetve mazut-tüzelésre. Miután elvárható, hogy a jövőben még csak fokozódni fog a kőszénfogyasztás terhére a nafta-tüzelés: kevés a kilátás arra, hogy a kőszéntermelésre jobb idők következnek a közel jövőben Oroszországban. A kormány mindenképp segít a kőszéntermelőknél, a kincstári művek szénszükségletének fedezése címén, de hát ez nem elég arra, hogy kiegyenlítse a hanyatlást, mely más irányban mutatkozik. Tartósan alig lesz képes a kormány Donez-vidék kőszéntermelését támogatni, mert ez a szén északra szállítva 24 kopekbe kerül pudonként, míg az angol szén, melynek a minősége jóval nagyobb, csak 17 kopekbe kerül pudonként. Az átlagos árak 1909-ben franko Varsó 10—12 kopek, helyt a déloroszországi telepen 7½—9½. Az antracit- és pirszén-termelés viszonyai alig változtak 1909-ben. A pirszéntermeléssel kapcsolatos melléktermékek előállítására még ezideig nem járt sok gyakorlati haszonnal. Fejlődik azonban ebben az irányban a termelés és valószínű, hogy a pirszéntermeléssel párhuzamosan haladva nőni fog méreteiben. A briquette-gyártás még mindig a kezdet stádiumában van. Oroszország északi részében állandóan angol kőszéntet használnak. Az angol kőszént importja Lindau, Windau, Riga, Reval és Szt.-Péterváron át 1909-ben és egészben 3.321,000 tonnát tett ki, ebből Szt.-Péterváron át 1.807,000 tonna hozott be.

TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDEPEST V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Térmester,

ki az anyagraktár kezelését is végzi, kerestetik nagyobb vidéki gyárhoz. Előnyben részesül, aki már ilyen állásban hosszabb ideig alkalmazásban volt.

Deutsch Bertalan r.-t., V. Váci-körut 26 sz.
(B. 923/489/2.)

Elektrotechnikus

kerestetik, ki önállóan villamos berendezéseket erőátvitelre és világításra teljes megbízhatósággal szerelni és üzemben tartani tud. Az állás állandó vidéki gyárban. Vizsgázott gépészek előnyben részesülnek.

Deutsch Bertalan r.-t., V., Váci-körut 26 sz.
(B. 923/489/2.)

Szent-Lukácsfürdő, téli és nyári gyógyhely, Budán
csusz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizusodák. Szállodák, gondos penzió. KRISTÁLY forrásvíz-étvagyat javít, gyomorrontást megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás.

TÖRLEY

TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

(B/935.418/19.)

Gőzcséplő
készletek
12 HP-ig.

Gazdasági
gépek.

UMRATH és TSA

BUDAPEST, V., Váci-körut 60.

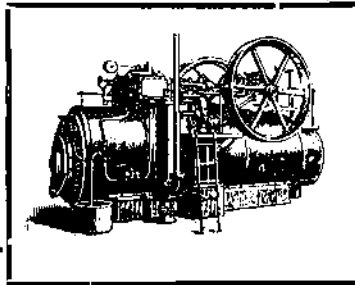
***

Tulhevített gőzzel dolgozó lekomobilok

200 lóerőig a nagy- és kisipar számára. Logtakarékosabb és legolcsóbb üzemelő. Fekvők és szállítókerékeken.

Gyár: Prága-Bubna

(B. 2314/302/52.)

4375/910. szám.

Pályázat.

A nagyméltóságú m. kir. Pénzügyministerium folyó év decz. hó 4-ről 116.974. szám alatt kelt magas rendeletével nyert felhatalmazás alapján a m. kir. sóbányahivatali pénztárnál alkalmazott tisztviselők létszámában nyugdíjazás folytán, a rónaszéki m. kir. sóbányahivatali pénztárnál betöltendő s a X. tizedesi osztály 3. fizetési fokozatába sorozott évi egyezerhat-száz (1600) korona fizetéssel és évi négyszáz (400) korona személyi pótlékkal, továbbá természetbeni lakással, vagy ennek hiányában a törvényszerű lakpénzzel, valamint évi ötvennégy (54) m³ tűzifa és évi egy-százötvenkettő (112) kg. sójárandósággal javadalmazott m. kir. pénztári ellenőri (segédmérnöki) állásra ezenel pályázat hirdettetik.

Az 1883. évi I. t.-cz. 11. §-ában megkivánt minősítéssel bíró pályázóktól a bányamérnöki szaktanulmányoknak a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán jó sikerrel történt bevezetésén és a bányamérnöki szakállamvizsga sikeres letételén kívül megkivántatik, hogy a hivatalos magyar nyelvnek szó és írásban való tökéletes ismerete mellett a m. kir. sóbányahivatali pénztári szolgálat minden ágazatában, nevezetesen a pénz és sóanyag kezelésben, számvitelben és fogalmazásban kellő jártassággal bírjanak.

A szabályszerű szolgálati és minősítési táblázatokkal, esetleg más hiteles okmányokkal felszerelt és kellő bélyeggel ellátott pályázati kérvények az illető előjáró hatóság, vagy ha pályázó állami szolgálatban nem áll, ama vármegye vagy város főispánja útján, melynek területén lakik, jelen pályázati hirdetménynek a „Pénzügyi Közlöny“-ben való megjelenésétől számítandó négy (4) hét alatt a nagyméltóságú m. kir. Pénzügyministeriumhoz czimezve, alulírott m. kir. főbányahivatalhoz nyújtandók be. — Oly pályázók, kik állami szolgálatban nem állanak, egészségi állapotukat közhatalosi orvosi által kiállított bizonyítvánnyal kötelesek igazolni.

A pályázati határidő lejártá után beérkezett, valamint a kellően fel nem szerelt pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Aknaszlatinán, 1910. december hó 28-án.

M. kir. Főbányahivatal.

(B/1320'499/1.)

(Utánnomás nem díjazatik.)

SZULTÁNFORRÁS

BŐR-ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitel R.-T.”-nél, Budapest. — Tel: fon 162-84.

SZIVATTYUKAT és MÉRLEGEKET

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B. 96/443/46.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

gyárt mint különlegeséget és legnagyobb raktárt tart épület- és dia-phragma - szivattyukban